

Folketingets Europaudvalg

Christiansborg, den 30. april 2003
EU-Konventssekretariatet

Til

udvalgets medlemmer og stedfortrædere
samt de danske repræsentanter i Konventet

Resumé af 21. konventssamling den 24.-25. april 2003

Kort resumé

Indledningsvis præsenterede Præsidiets udkastet til de nye artikler om henholdsvis Institutioner og EU's optræden udadtil. Enkelte førstehåndsindtryk fra Konventets medlemmer viste en positiv modtagelse fra tysk og fransk side, mens andre var mere skeptiske over for den regeringsvenlige linje. Konventets formand blev fra flere sider stærkt kritiseret for sin til tider egenrådige ledelsesstil og sin utidige læk af informationer til pressen uden forudgående godkendelse i Præsidiets.

Debatten om Unionens demokratiske liv viste et udbredt ønske om at tilføje arbejdsmarkedets parter og den sociale dialog i afsnittet om deltagelsesdemokrati. Henrik Dam KRISTENSEN støttede dette forslag i sit indlæg. Der var en vis kritik af, at den åbne koordinations metode ikke var defineret. Artikel 37 om kirker vakte en del debat, men blev af flere betegnet som et udtryk for den gyldne middelvej mellem to modstridende synspunkter.

Peter SKAARUP vendte sig stærkt imod indskrivningen af suspensionsproceduren i art. 45 og henviste i den forbindelse til de uheldige erfaringer med sanktionerne over for den tidligere østrigske regering.

Der var bred støtte til udtrædelsesklausulen i art. 46, om end en stor gruppe gerne så fastlagt skrappe betingelser for dens anvendelse.

Debatten om traktatens afsluttende bestemmelser viste stor uenighed om, hvorvidt enstemmighedsprincippet – i et udvidet EU – burde opretholdes ved kommende traktatændringer. Gisela STUART argumenterede stærkt for, at de nationale parlamenter fortsat skulle ratificere enhver traktatrevision.

Temaet for samlingen

Dagsordenen for førstedagen på den 21. konventssamling bestod i en debat af udkast til afsnit VI om Unionens demokratiske liv og afsnit IX om Unionens nærområder i forfatningstraktatens første del. På andendagen blev afsnit X om om medlemskab af Unionen i forfatningstraktatens første del samt Almindelige og afsluttende bestemmelser i del III drøftet.

Konventssamlingen blev dog indledt af konventsformand Valery GISCARD D'ESTAINGS præsentation af de nye udkast om institutionerne samt næstformand Jean-Luc DEHAENES præsentation af udkast til forfatningstraktatens artikler vedrørende Unionens optræden udadtil.

Præsentation af nye udkast til artikler

Indledning ved Konventets formand

Indledningsvis orienterede konventsformanden om sin deltagelse i Det Europæiske Råds møde i Athen den 16. april. Stats- og regeringscheferne var imponerede over Konventets foreløbige resultater, sagde han. Tidsplanen for Konventets arbejde var blevet bekræftet, hvorefter det endelige resultat skal præsenteres for Det Europæiske Råd ved mødet i Thessaloniki den 20. juni.

Giscard d'Estaing sagde, at Konventets hidtidige arbejde havde vist en såkaldt *dobbelt-sidede realitet*. For det *første* var Konventets medlemmer forståeligt nok ikke helt enige mht. deres forventninger til fremtidens Europa. Der var en stor gruppe, som grundlæggende ikke ønskede de store ændringer i forhold til status quo, men som stillede sig tilfreds med enkelte forbedringer af Unionens effektivitet. En anden gruppe var mere føderalt orienterede og argumenterede for styrkede beføjelser til Kommissionen og Europa-Parlamentet. En tredje gruppe – der af Giscard d'Estaing blev omtalt som centrumgruppen – var mere diskrete i deres udtryksmåde, men søgte at integrere forslag der både kunne imødekomme medlemsstaternes krav og behovet for stærkere EU-institutioner og bedre samarbejde inden for FUSP og RIA.

For det *andet* havde Giscard d'Estaing observeret en bred erkendelse af, at alle konventsmedlemmer tilhørte den samme europæiske enhed, og at der var

brug for en stærk fælles ramme. Det ville være en stor skuffelse, hvis ikke dette projekt lykkes, fastslog han, og mindede om, at i sidste instans stod Konventet til ansvar over for de europæiske borgere.

Fremtidens Europa ville være et staternes og et borgernes Europa, fortsatte Giscard d'Estaing. Forfatningstraktaten skulle udgøre en sammentænkt helhed, men samtidig give mulighed for en vis fleksibilitet, uden at de grundlæggende principper blev bragt i fare. Ambitionen med den kommende forfatningstraktat var ifølge Giscard d'Estaing, at den skulle danne en ny 50-årig ramme for det samlede Europa. Arbejdet skulle nødvendigvis lykkes, idet der næppe ville komme en tilsvarende chance for dette Konvent i overskuelig fremtid.

Giscard d'Estaing mindede om tre grundlæggende principper for samarbejdet:

1. Lighedstanken, som stillede såvel medlemsstater som borgere lige. Ud fra en historisk betragtning havde staternes forskellige størrelse ikke udgjort noget problem for samarbejdet, sagde han.
2. Fastholdelse af den interinstitutionelle balance mellem Råd, Kommission og Europa-Parlament. Alle tre institutioner skulle styrkes, uden at den institutionelle balance forrykkede sig, sagde Giscard d'Estaing. Det var påkrævet ikke mindst set i lyset af udvidelsen, og han beklagede, at ikke alle tiltrædelseslande endnu havde udvist fuld forståelse for dette. Det var også nødvendigt at genskabe den gensidige tillid mellem institutionerne. En tillid som aldrig burde være forsvundet, sagde han.
3. Fællesskabsmetoden skulle gøres til den generelle beslutningsprocedure og således også udvides til at omfatte områder inden for det retlige samarbejde og måske på sigt spørgsmål vedrørende Unionens økonomiske styreform.

Inden konventsformanden begyndte sin præsentation af udkast til afsnit IV om institutionerne, understregede han, at borgerne ikke bekymrede sig så meget om de institutionelle spørgsmål, men i langt højere grad vurderede Unionen på baggrund af de opnåede resultater.

Præsentation af afsnit IV om Unionens institutioner

Dette afsnit rummer artiklerne 14 – 23 i den nye forfatningstraktat¹.

¹ Udkast til afsnit IV om institutionerne (CONV 691/03) er omdelt som info-note I 235.

I sin præsentation af udkastet fremhævede formanden bl.a., at det i art. 14 fastslås, at Unionen har én institutionel ramme. Dermed vil søjlestrukturen forsvinde, sagde konventsformanden. Udkastet klargjorde desuden arbejdsdelingen mellem Det Europæiske Råd og Ministerrådet. Det Europæiske Råd vil skulle ledes af en fast formand for en periode på to et halvt år med mulighed for genudnævnelse en gang. Giscard d'Estaing kommenterede polemikken om terminologien præsident vs. formand ved at fastslå, at der ville blive tale om en *formand*, der vil skulle fungere som mødeleder og sikre kontinuiteten i arbejdet. At man på fransk fortsat ville omtale formanden som ”præsident”, skyldtes alene, at der ikke fandtes et andet mere velegnet ord, sagde formanden.

Ministerrådet vil sammen med Europa-Parlamentet udøve den lovgivende funktion. Der fastsættes et loft for antallet af medlemmer af Europa-Parlamentet på maksimalt 700. Der fastsættes en mindstetærskel på fire medlemmer af Europa-Parlamentet pr. medlemsstat.

Kvalificeret flertal i Ministerrådet defineres til et flertal af medlemsstater, der repræsenterer mindst tre femtedele af Unionens befolkning.

Kommissionens rolle som initiativtager knæsættes, og kollegiemodellen bibeholdes. Kommissionen vil ifølge udkastet bestå af formanden og højst 14 medlemmer. Kommissionsformanden udpeger selv kommissærerne på baggrund af en liste af kandidater sammensat af medlemsstaterne. Hver medlemsstat kan nominere tre kandidater, heraf mindst en kvinde.

Ifølge udkastet skal Det Europæiske Råd udnævne en udenrigsminister, der skal føre Unionens udenrigs- og sikkerhedspolitik. Vedkommende henter sin bemyndigelse fra Rådet og skal samtidig fungere som den ene næstformand i Kommissionen.

Konventsformanden afsluttede sin præsentation ved at omtale en eventuel artikel X, der vil kunne indsættes i afsnit VI om det demokratiske liv. Denne artikel indeholdt forslaget om oprettelsen af en europæisk kongres. Giscard d'Estaing understregede, at en kongres ikke ville udgøre en ny institution, men beskrev den som et forum hvor europæerne mødes og drøfter det europæiske politiske liv. Der måtte højst være 700 deltagere i kongressen, hvoraf 2/3 skulle stamme fra de nationale parlamenter og 1/3 fra Europa-Parlamentet.

Næstformand Dehaene præsenterer udkast til artikler om EU's optræden udadtil

Næstformand Jean-Luc DEHAENE præsenterede kort udkast til forfatningstraktatens artikler vedrørende EU's optræden udadtil². Han sagde, at udkastet forsøgte at afspejle konklusionerne fra arbejdsgruppe VII og VIII om henholdsvis EU's optræden udadtil og forsvar.

Som noget centralt var der lagt op til at samle alle tekster vedrørende eksterne forbindelser og forsvar i ét afsnit (afsnit V). Der vil dog ikke blive tale om en harmonisering af procedurer og instrumenter. Dette ville afhænge af anvendelsesområdet, sagde DEHAENE.

Han oplyste, at udkastet var udformet ud fra antagelsen om, at der vil blive oprettet en post som udenrigsminister, som kombinerer hvervenerne som højtstående repræsentant og kommissær med ansvar for eksterne anliggender i én person.

Som afslutning på præsentationen af de nye artikler meddelte konventsformanden, at *ændringsforslag, der ønskes behandlet af Præsidiet, skal være Præsidiet i hænde senest mandag den 5. maj*. Præsidiet vil dog modtage ændringsforslag helt frem til afholdelsen af næste konventssamling den 15. maj, men vil ikke være i stand til at behandle ændringsforslag indkommet efter fristen den 5. maj.

Førstehåndsindtrykket af de nye udkast

Omkring 10 konventsmedlemmer havde korte bemærkninger til præsentationen af de nye udkast, særlig vedrørende det institutionelle afsnit.

Blandt de mest positive hørte den franske parlamentariker Hubert HAENEL og den tyske udenrigsminister Joschka FISCHER. HAENEL fandt teksten afbalanceret og klart formuleret. Han mente, at EU's centrale institutioner var blevet styrket, uden at den institutionelle balance var blevet forrykket.

FISCHER fandt ligeledes, at udkastene var gode og velegnede som udgangspunkt for den videre debat. Han støttede særlig forslaget om et fast, kontinu-

² Udkast til bestemmelser om EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik (CONV 685/03) er omdelt som info-note I 236.

erligt formandskab for Det Europæiske Råd og lagde vægt på, at den nye faste formand alene var ansvarlig for mødeforberedelse og mødeledelse. Han mente desuden, at der var brug for en handlekraftig udenrigs- og sikkerhedspolitik, og anbefalede i den forbindelse etableringen af et fælles europæisk diplomati. FISCHER fandt det desuden af afgørende betydning, at tidsplanen for Konventet blev overholdt.

I hovedparten af de øvrige korte indlæg var begejstringen noget mere forbeholden. Også den besynderlige lancering i pressen to dage inden konventsmødet betragtede flere konventsmedlemmer som et tillidssvigt fra konventsformandens side. Mest kompromisløs i sin kritik var europaparlamentsmedlemmet Johannes VOGGENHUBER, der fastslog, at han kun havde en bitter latter til overs for Giscard d'Estaings erklærede lydørhed over for Konventet, idet konventsformanden tydeligvis ikke havde handlet i overensstemmelse med Konventets flertal. Voggenhuber mente, at konventsformanden havde diskrediteret Konventet, og udtrykte stærk mistillid til ham.

Den finske parlamentariker Kimmo KILJUNEN udtrykte sig ligeledes kritisk ved på en humoristisk måde at sammenligne den fremtidige unionsmodel med en uønsket supermagtsmodel, der mindede om en kombination af USA's præsidentielle struktur, den kinesiske folkekongres og Sovjetunionens politbureau.

Den italienske parlamentariker Valdo SPINI og europaparlamentarikeren Hanja MAIJ-WEGGEN noterede med tilfredshed, at nogle af de meget regeringsvenlige elementer i det første udkast, der havde cirkuleret i medierne, var blevet nedtonet i det foreliggende udkast. De fandt det positivt, at Kommissionen var blevet styrket. Begge appellerede kraftigt til Giscard d'Estaing om at omlægge sin ledelses- og informationsstrategi.

Europaparlamentarikerne Andrew DUFF og Elmar BROK, samt den franske parlamentariker Pierre LEQUILLER, var stærkt bekymrede over, at den stramme tidsplan ville gøre det nærmest umuligt at behandle forfatningstraktatens del II på tilfredsstillende vis. DUFF mente, at Konventet måtte insistere på sin egen integritet og ikke afslutte arbejdet, før man kunne præsentere et produkt af høj kvalitet. Elmar BROK – der udtalte sig på vegne af PPE-gruppen – fandt det afgørende, at Konventet blev involveret i hele forfatningstraktatens del II, der ikke blot kunne overlades til tekniske eksperter.

GISCARD D'ESTAING var enig i vurderingen af, at hele del II skulle behandles i Konventet, idet del II havde samme konstitutionelle værdi som del I. Problemet var imidlertid, at tidsplanen var fastsat af stats- og regeringscheferne, og de ønskede det samlede resultat præsenteret den 20. juni i Thessaloniki. Han oplyste, at inden udgangen af maj vil der foreligge et revideret oplæg til hele del I samt et første udkast til artiklerne i del II. Det var vilkårene, konstaterede han.

Debat om udkast til artikler om afsnit VI: Unionens demokratiske liv

Præsidiet havde inden mødet modtaget 235 ændringsforslag til udkastet til dette afsnit, hvoraf 50 ændringsforslag vedrørte artikel 34 der omhandler princippet om deltagelsesdemokrati.

Artikel 33: Princippet om demokratisk lighed

Relativt få konventsmedlemmer, herunder den østrigske regeringsrepræsentant Hannes FARNLEITNER, havde bemærkninger til denne artikel. Det blev foreslået at udvide princippet om *lighed mellem borgere* til også at omfatte *lighed mellem medlemsstaterne*.

Artikel 34: Princippet om et deltagelsesdemokrati

Kritik af manglende henvisning til arbejdsmarkedets parter

Et stort antal konventsmedlemmer med tilhørsforhold til et meget bredt spektrum af Konventets forskellige grupper argumenterede stærkt for, at samarbejdet med arbejdsmarkedets parter og den sociale dialog blev indskrevet i denne artikel.

Henrik Dam KRISTENSEN sagde i sit indlæg, at han var godt tilfreds med, at den kommende forfatningstraktat vil indeholde et afsnit om retten til at deltage i Unionens demokratiske liv. Det var et vigtigt element i at bringe Unionen tættere på borgerne, sagde han. Han bemærkede dog, at det var en alvorlig mangel ved udkastet, at Præsidiet ikke havde indarbejdet de konklusioner fra arbejdsgruppen om Det Sociale Europa, der vedrørte henvisningen til arbejdsmarkedets parters særlige rolle i EU og den sociale dialog. Dam Kristensen var noget forundret over, at Præsidiet ikke havde medtaget en sådan henvisning i udkastet, ikke mindst på baggrund af at der i arbejdsgruppe XI havde været bred enighed om betydningen af en sådan henvisning.

Blandt den store gruppe af konventsmedlemmer, der udtalte sig på linje med Henrik Dam Kristensen, hørte bl.a. den græske regeringsrepræsentant Giorgos KATIFORIS, de to nationale parlamentarikere Alojz PETERLE (SL) og Proinsias DE ROSSA (EI), Elmar Brok (MEP) og Roger BRIESCH fra Unionens Økonomiske og Sociale Udvalg. Sidstnævnte argumenterede desuden for, at dialogen med civilsamfundet skulle gøres mere forpligtende, således at borgere og forskellige repræsentative sammenslutninger kunne opnå reel medindflydelse på Unionens politiske beslutningsproces.

Helle THORNING-SCHMIDT var ligeledes skuffet over, at Præsidiets ikke havde medtaget en henvisning til arbejdsmarkedets parter og den sociale dialog, og henviste til den enighed der havde kendetegnet arbejdsgruppen.

Folkeafstemningsinstrumentet

En mindre gruppe af konventsmedlemmer, anført af den irske parlamentariker Pat CAREY, talte varmt for, at folkeafstemningsinstrumentet blev anført som et vigtigt supplement til det repræsentative demokrati. Den græske regeringsrepræsentant Giorgos KATIFORIS fandt, at det repræsentative demokrati havde fjernet befolkningen fra det demokratiske liv, og argumenterede for at inddrage befolkningen mere direkte via folkeafstemninger. Europaparlamentarikeren William ABITBOL så også gerne folkeafstemningsinstrumentet anvendt i forbindelse med vedtagelse af konkrete lovforslag.

Ben FAYOT (LUX) advarede imod at tage folkeafstemningsinstrumentet i anvendelse og frarådede i den forbindelse, at der blev afholdt en folkeafstemning om den ny forfatningstraktat. I stedet måtte man respektere det repræsentative demokrati, sagde han.

Traktatfæstelse af den åbne koordinationsmetode

En betydelig del af konventsmedlemmerne – herunder den svenske regeringsrepræsentant Lena HJELM-WALLÉN, Emilio GABAGLIO (observatør fra arbejdstagerorganisationen ETUC) og Helle THORNING-SCHMIDT - argumenterede for, at den åbne koordinationsmetode, som allerede blev anvendt på flere politikområder, og som havde vist sig meget effektiv, blev indskrevet og defineret i kapitlet om Unionens demokratiske liv.

Anne VAN LANCKER (MEP) foreslog nedsat en teknisk arbejdsgruppe til udarbejdelse af en tekst vedrørende anvendelsesområder og betingelser for

den åbne koordinations metode.

Artikel 35: Den europæiske ombudsmand

Ingen talte imod medtagelsen af denne artikel, men der var enkelte forslag til suppleringer. Således ønskede den polske parlamentariker Józef OLEKSY en præcisering af ombudsmandens kompetencer i henhold til EF-traktatens art. 195. Cyprioten Panayiotis DEMETRIOU foreslog indskrevet, at den europæiske ombudsmand skulle indgå i et samarbejde med de nationale ombudsmænd.

En række europaparlamentarikere ønskede klargjort, at ombudsmanden skulle vælges af Europa-Parlamentet. Den nyvalgte ombudsmand grækeren DIAMANDOUROS tilsluttede sig ovenstående forslag og så i øvrigt gerne, at ombudsmandens mandat blev udvidet til at omfatte alle EU's institutioner, herunder også EU's agenturer.

Artikel 35a: Politiske partier på europæisk plan

Pierre LEQUILLER udtalte støtte til fordel for at medtage en henvisning til de politiske partier på europæisk plan, idet de var med til at understøtte Unionens demokratiske fundament.

Artikel 36: Åbenhed i EU-institutionernes arbejde

Denne artikel gav ikke anledning til nogen videre debat. Flere konventsmedlemmer bekræftede betydningen af, at EU's arbejds- og beslutningsprocesser blev udøvet så åbent og gennemsigtigt som muligt.

Artikel 37: Kirkers og konfessionsløse organisationers status

Denne artikel – der kan ses som Præsidiets svar på Konventets diskussion om Unionens religiøse arv – gav også denne gang anledning til en del debat. I artiklen indskrives Amsterdamtraktatens erklæring om kirker direkte i den ny forfatningstraktat. En stor gruppe af Konventets medlemmer – herunder flere af dem der stærkest havde argumenteret for behovet for en religiøs reference – støttede formuleringen. Blandt støtterne taltes bl.a. den franske parlamentariker Hubert HAENEL, de italienske og tyske regeringsrepræsentanter Gianfranco FINI og Joschka FISCHER samt europaparlamentarikeren Elmar BROK. Sidstnævnte betegnede formuleringerne i artiklen som ”den gyldne middelvej” mellem to meget modsatrettede positioner.

En anden stor gruppe vendte sig dog imod, at artiklen om kirker blev medtaget. Andrew DUFF, som udtalte sig på vegne af den liberale gruppe i Europa-

Parlamentet, var skeptisk over for en reference til kirkerne. Han tvivlede på, at kirkerne reelt ydede et bidrag til Unionens demokratiske liv. Han anbefalede i stedet, at teksten i art. 37 forblev tilknyttet traktaten som en separat erklæring. Finske Esko HELLE mente, at art. 37 var overflødiggjort af Charterets art. 10 om religionsfrihed, og europaparlamentariker Linda MCAVAN (PES) var modstander af, at traktaten nævnte en religion fremfor andre.

Den spanske parlamentariker Joseph BORRELL ønskede ordet ”filosofiske” slettet i art. 37, stk. 2 for at undgå inkluderingen af religiøse sekter. Han foreslog desuden, at art. 37, stk. 3 blev slettet, idet han mente, at dialogen med kirkerne allerede var indeholdt i dialogen med civilsamfundet i art. 34, stk. 3.

Øvrige emner i relation til afsnit VI

Enkelte konventsmedlemmer – herunder især den tyske parlamentariker Jürgen MEYER – fandt det problematisk, at store dele af afsnittet ikke bibragte noget substantielt nyt, men blot var en gentagelse af bestemmelserne i charteret. Meyer mente således, at man burde gennemskrive hele afsnit VI og i den forbindelse slette artiklerne 33, 35 og 36. Han foreslog samtidig, at man indskrev charteret direkte i en af forfatningstraktatens første artikler.

Den franske regeringsrepræsentant Pascale ANDRÉANI syntes, at Konventet havde tydeliggjort nytten af et tæt samarbejde mellem Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter. Hun mente, at der kunne være behov for at parlamenterne mødtes til en årlig drøftelse af Kommissionens lovprogram³.

Giscard d’Estaing opsummerer

I sin opsummering bemærkede Giscard d’Estaing, at nogle konventsmedlemmer havde argumenteret for, at nogle af artiklerne var overflødige, idet de allerede var indeholdt i charteret. Han var imidlertid ikke meget for trække hele eller dele af afsnittet tilbage, idet det ville sende et meget negativt signal at skære i et afsnit om Unionens demokratiske liv.

Han havde registreret et udbredt ønske om at indskrive en henvisning til arbejdsmarkedets parter og den sociale dialog i art. 34.

Han lovede, at Præsidiets vil kigge nærmere på spørgsmålet om anvendelsen af folkeafstemninger. Desuden skulle det præciseres, at ombudsmanden skulle

³ I denne formulering kan man eventuelt vælge at indlæse en indirekte støtte til kongres-tanken.

vælges af Europa-Parlamentet, sagde han.

Præsidiet havde ikke været helt enige i spørgsmålet om, hvorvidt den åbne koordinations metode skulle indskrives i forfatningstraktaten, men Præsidiet ville nu genoverveje spørgsmålet efter dagens debat.

Han udtrykte tvivl om, hvor den dominerende holdning til art. 37 om kirker-nes rolle lå i Konventet. Giscard d'Estaing begrundede indskrivningen af artiklen ved at sige, at den medtog ordlyden fra Amsterdamtraktatens erklæring om kirker uden at anføre en egentlig reference til Gud.

Debat om udkast til afsnit IX: Unionen og dens nærområder

Til dette afsnit, der udelukkende består af én artikel (art. 42), var der indkommet 31 ændringsforslag. Afsnittet gav anledning til en kort debat.

Blandt de konventsmedlemmer, der tog ordet, var der udbredt støtte til medtagelsen af dette afsnit i en ny forfatningstraktat. Flere påpegede imidlertid behovet for følgende to ændringsforslag. For det første anbefalede en gruppe medlemmer – herunder Sören LEKBERG og VAN DER LINDEN – at artiklen blev tilføjet en reference til Europarådet. Sidstnævnte sagde, at selv efter udvidelsen med 10 nye lande vil der fortsat være en stor gruppe af europæiske lande, der ikke var medlemmer af EU. Europarådet kunne sikre forbindelsen til disse lande og fungere som en overordnet ramme, der samlede hele Europa, bemærkede han.

Det andet ændringsforslag – fremført af den spanske parlamentariker Josep BORRELL – foreslog en henvisning til, at Unionens forbindelser til nærområderne skulle bygge på en række grundlæggende principper så som demokrati, retsstatsprincipperne og menneskerettighederne. Hubert HAENEL var enig, men tilføjede, at disse grundlæggende principper måtte gælde for Unionens forbindelser til alle lande – ikke kun Unionens nærområder. Desuden markerede artiklen, ifølge Haenel, at Unionen ikke var en lukket, indadvendt klub.

Jens-Peter BONDE argumenterede for, at et udelt og demokratisk Europa også skulle være så fleksibelt, at det vil kunne indgå skræddersyede aftaler med nabolande og andre lande, der viste interesse, herunder ulandene. Et fleksibelt

Europa ville desuden kunne overflødig gøre en udtrædelsesklausul, mente BONDE.

Kimmo KILJUNEN fra den finske Eduskunta stillede spørgsmål stegn ved, om der var behov for et særligt retsgrundlag for forholdet til nabolandene. Han var af den opfattelse, at man burde benytte den normale traktatprocedure i denne forbindelse.

Mødeleder Giuliano AMATO noterede afslutningsvis, at der var bred støtte til artikel 42 om Unionens nærområder, at en henvisning til Europarådet vil blive overvejet, og at det var foreslået at indskrive en række grundlæggende principper som grundlag for Unionens forhold til dens nærområder.

Debat om udkast til afsnit X: Medlemskab af Unionen

Præsidiet havde modtaget 90 ændringsforslag til artikel 43-46, der udgjorde afsnit X om medlemskab af Unionen. Størstedelen af debatten koncentrerede sig om art. 46, den såkaldte udtrædelsesklausul.

Artikel 43: Kriterier for medlemskab

Blandt de få, der kommenterede denne artikel, hørte den ungarske regeringsrepræsentant Peter BALÁZS, der foreslog at medtage københavnerkriterierne som forudsætning for medlemskab. Neil MACCORMICK (MEP) udtrykte støtte til artiklens formulering om, at Unionens medlemskreds består af europæiske *stater*.

Artikel 44: Procedure for tiltrædelse af Unionen

Den italienske regeringsrepræsentant Francesco SPERONI foreslog indskrevet, at Europa-Parlamentet bør afgive samstemmende udtalelse ikke blot om ansøgningen om tiltrædelse, men også om tiltrædelsesaftalen.

Artikel 45: Suspension af rettigheder, der følger af medlemskab

Peter SKAARUP argumenterede for, at denne artikel burde udgå. Han påpegede, at EU selv havde krænket de demokratiske spilleregler ved at indføre sanktioner over for Østrig, da de østrigske vælgere sammensatte et parlament, hvor det østrigske Folkeparti og Frihedspartiet tilsammen udgjorde et flertal. Dermed udviste EU en urimelig foragt over for det østrigske folks demokrati-

ske valg, sagde Skaarup.

Han kritiserede dernæst overvågningscentret mod racisme og fremmedhad i Wien, under ledelse af Beate Winckler, for at chikanere visse europæiske partier og sætte dem uden for det gode selskab. Dette stod ikke mål med Skaarups opfattelse af demokrati.

Endelig anså Skaarup det for helt utilfredsstillende, at retningslinjerne for, hvornår man kunne iværksætte suspensionsproceduren, var meget uklare. Skaarup spurgte retorisk, om medlemsstaternes forpligtelse til at være tolerante også omfattede en forpligtelse til at acceptere f.eks. omskæring af pige-børn og sharia straffemetoder, hvilke Skaarup betegnede som barbariske.

Ingen andre talte imod en medtagelse af suspensionsartiklen. Den spanske parlamentariker Josep BORRELL og Europaparlamentariker Anne VAN LANCKER foreslog, at Europa-Parlamentets rolle blev styrket i forbindelse med flere af de afgørende trin i den forholdsvis lange suspensionsprocedure.

Artikel 46: Frivillig udtræden af Unionen

Næstformand i Præsidiets Giuliano AMATO gjorde indledningsvis opmærksom på, at det ikke var juridisk entydigt, hvorvidt Wien-konventionen om medlemslandes ret til at forlade internationale organisationer også gjaldt for EU og dets medlemsstater. Hvis man lagde den vurdering til grund, at Wien-konventionen også gjaldt for EU, vil dette formelt betyde, at EU's medlemslande vil kunne udtræde af Unionen uden at indgå en egentlig udtrædelsesaftale. Artikel 46 var et forsøg på at opstille nogle rammer for en eventuel udtrædelse, sagde Amato.

Et betydeligt flertal af talerne støttede indskrivningen af udtrædelsesklausulen, enkelte fandt den overflødig, mens en ikke ubetydelig del ønskede fastsat skrapere udtrædelsesbetingelser.

Blandt de mest entusiastiske tilhængere af artiklen hørte bl.a. Helle THORNING-SCHMIDT og Lone DYBKJÆR. De var enige om, at artiklen sendte et vigtigt signal, ikke mindst til Jens-Peter Bonde og andre EU-skeptikere, om at Unionen ikke var et fængsel, man kun vanskeligt kunne komme ud af.

Artiklen blev ligeledes støttet af Andrew DUFF, Hubert HAENEL og den estiske regeringsrepræsentant Henrik HOLOLEI. Sidstnævnte bemærkede, at den

stadig stigende økonomiske gensidige afhængighed betød, at artiklen næppe vil blive anvendt.

HAENEL fandt det rimeligt at præcisere, at en eventuel udtrædelse ikke vil kunne finde sted, *inden* en aftale mellem Unionen og det pågældende medlemsland var faldet på plads⁴. Dette forslag fik støtte af stor gruppe konventsmedlemmer bl.a. kommissær Antonio VITORINO og de hollandske parlamentarikere VAN DER LINDEN og Frans TIMMERMANNNS. Størsteparten af denne gruppe anbefalede i øvrigt, at udtrædelsesaftaler udelukkende skulle kunne finde sted i forbindelse med kommende traktatrevisioner. Timmermanns så endvidere behov for, at artiklen fik en sådan formulering, at enkelte medlemsstater ikke ville føle sig fristet til at benytte ”truslen om udtrædelse” som et forhandlingsinstrument – det ville indebære, at artiklen skulle gøres sværere at anvende. Hertil gjorde Linda MCAVAN (MEP) opmærksom på, at Unionen reelt ikke besad nogen sanktionsmuligheder, hvis en medlemsstat besluttede sig for ikke længere at deltage i EU’s institutionelle struktur eller ikke længere betalte til det fælles budget.

Afslutningsvis konstaterede AMATO, at udtrædelsesklausulen havde givet anledning til meget stærke og modstridende synspunkter, og at Præsidiets nødvendigvis måtte tage artikel 46 op til fornyet overvejelse.

Debat om udkast til del III: Almindelige og afsluttende bestemmelser

Proceduren for kommende traktatændringer

Under dette punkt var artikel F om proceduren for revision af forfatningstraktaten genstand for størst opmærksomhed.

En del konventsmedlemmer, heriblandt den tyske regeringsrepræsentant Hans-Martin BURY, Hubert HAENEL og Carnero GONZALEZ (MEP) foreslog, at konventsmetoden blev gjort obligatorisk forud for hver større revision af forfatningstraktaten.

En gruppe konventsmedlemmer, omfattende bl.a. VITORINO, BROK og LAMASSOURE, argumenterede for, at man ved fremtidige traktatændringer, i

⁴ Af artikel 46, stk. 3 fremgår, at en udtrædelse automatisk træder i kraft 2 år efter meddelelsen om udtrædelse, hvis ikke der forinden er indgået en formel udtrædelsesaftale.

et udvidet EU, nødvendigvis måtte forlade enstemmighedsprincippet i Rådet. I stedet foreslog de anvendt et ikke nærmere defineret superkvalificeret flertal. De blev imidlertid imødegået af en langt større gruppe konventsmedlemmer, der fandt det afgørende at bevare enstemmighedsprincippet i forbindelse med traktatændringer. Denne gruppe omfattede bl.a. regeringsrepræsentanterne Peter HAIN (UK) og Dick ROCHE (EI) samt de nationale parlamentarikere Jan ZAHRADIL (CZ) og Gisela STUART (UK).

Gisela STUART argumenterede ligeledes stærkt for, at de nationale parlamenter fortsat skulle ratificere enhver revision af forfatningstraktaten. Det var absolut nødvendigt for at bevare borgernes tillid. Hun advarede også kraftigt imod at sammenkæde art. F med art. 46 i del I om frivillig udtræden. Hun fik støtte fra adskillige nationale parlamentarikere til disse synspunkter.

En gruppe medlemmer af Europa-Parlamentet foreslog, at Europa-Parlamentet fik en mere aktiv rolle i forbindelse med fremtidige revisioner af traktaten.

Territorial samhørighed

Kommissær Michel BARNIER foreslog at medtage begrebet "territorial samhørighed" et egnet sted i de afsluttende bestemmelser. Han gjorde opmærksom på de særlige problemer, visse af de perifere regioner i Unionen stod over for. Unionens økonomiske og sociale samhørighed måtte derfor også omfatte en territorial samhørighed, argumenterede han. Riita KORHONEN fra det finske parlament tilsluttede sig Barniers synspunkt og nævnte i den forbindelse Finlands særlige problemer med afsides beliggende regioner.

Afslutningsvis bemærkede AMATO, at debatten ikke havde været præget af konsensus, men at den til gengæld havde afdækket mange af de reelle problemstillinger. Ikke mindst var der behov en nærmere definition af de nationale parlamenters rolle i fremtidens EU, noterede han.

Næste konventssamling finder sted torsdag den 15. og fredag den 16. maj. Begge dage fra kl. 9.30 – 20.00.

Med venlig hilsen

Peter Riis